



Справа № 991/9596/23

Провадження 2-а/991/25/23

ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

10 листопада 2023 року

м.Київ

Вищий антикорупційний суд (ВАКС) колегією суддів у складі
головуючого судді Дубаса В.М., суддів Крука Є.В. і Танасевич О.В. (далі -
суд),

за участю:

секретаря судового засідання Омелянчук О.П.,

представників позивача Кржевіна В.М., Сербіної І.І.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні за правилами спрощеного
позовного провадження адміністративну справу за позовом

Міністерства юстиції України (код ЄДРПОУ 00015622, адреса: 01001,
місто Київ, вулиця Архітектора Городецького, будинок 13),

про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону
України «Про санкції»](#), до

ОСОБА_1 (народився *ІНФОРМАЦІЯ_1* , РНОКПП *НОМЕР_1* , адреса:
АДРЕСА_1) як відповідача

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета
спору, на стороні відповідача:

1) **ОСОБА_2** (РНОКПП *НОМЕР_2* , адреса: *АДРЕСА_2*),

2) **Публічне акціонерне товариство «Проектно-будівельна фірма
«Херсонбуд»** (код ЄДРПОУ 01273243, адреса: 73021, Херсонська область,
Херсонський район, місто Херсон, вулиця Кірова, 24),

ВСТАНОВИВ:

1. Стислий опис судового провадження та вчинених процесуальних дій.

31.10.2023 до ВАКС надійшла позовна заява Міністерства юстиції України (далі - позивач) із проханням «застосувати до ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , громадянина України, РНОКПП: НОМЕР_1 , уродженця м. Миколаїв, Україна, санкції, передбачені пунктом 11 частини першої [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), а також стягнути в дохід держави активи, а саме: грошові кошти у розмірі 143 грн. 05 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_3 в АТ «СЕНС БАНК»; грошові кошти у розмірі 1 131 грн. 10 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_4 в АТ «СЕНС БАНК»; грошові кошти у розмірі 34 902 грн. 63 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_5 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; грошові кошти у розмірі 72 480 грн. 67 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_6 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; грошові кошти у розмірі 437 грн. 24 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_7 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; грошові кошти у розмірі 90 грн. 85 коп., що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_8 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; грошові кошти у розмірі 319,88 доларів США, що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_9 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; грошові кошти у розмірі 1 174,71 євро, що належать підсанкційній особі і зберігаються на рахунку НОМЕР_10 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»; 8.5636% від загальної кількості акцій Публічного акціонерного товариства Проектно-будівельна фірма «ХЕРСОНБУД» (код згідно ЄДРПОУ: 01273243), у кількості 132211 шт., номінальна вартість - 1 грн. 05 коп., якими володіє ОСОБА_2».

Відповідно до статей [18, 31 Кодексу адміністративного судочинства України](#) (далі - КАСУ) на підставі протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 31.10.2023 для розгляду цього позову визначена колегія суддів ВАКС у складі головуючого судді (судді-доповідача) Дубаса В.М., суддів Крука Є.В. і Танасевич О.В.

01.11.2023 ухвалою суду прийнято до розгляду позовну заяву і відкрито провадження в адміністративній справі за правилами спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін, а також залучено до участі в справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача: 1) ОСОБА_2 (далі - третя особа-1), 2) Публічне акціонерне товариство «Проектно-будівельна фірма «Херсонбуд» (далі - третя особа-2). Цією ж ухвалою витребувано від позивача належним чином завірени копії рішення ВАКС та постанови Апеляційної палати (АП) ВАКС в справі №991/3250/23 із відмітками про набрання такими законної сили і зобов'язано надати такі до дня першого судового засідання.

Інші процесуальні дії у справі (забезпечення доказів, вжиття заходів забезпечення позову, зупинення і поновлення провадження тощо) не вчинялись.

Судовий розгляд справи розпочато та завершено 10.11.2023.

2. Короткий виклад позицій учасників справи.

2.1. Позиція позивача

2.1.1. Позивач у позовній заяві обґрунтовував позов такими твердженнями:

«Рішенням Ради національної безпеки і оборони України (далі - РНБО) від 19 жовтня 2022 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» (введене в дію [Указом Президента України від 19 жовтня 2022 року №726/2022](#))... стосовно ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_2 , громадянина України, РНОКПП: НОМЕР_1 , уродженця м. Миколаїв, Україна (далі - підсанкційна особа), застосовано санкцію у виді блокування активів...

1) Рішенням Ради Європи від 03 червня 2022 року №2022/883 ОСОБА_1 внесено до переліку осіб, щодо яких застосовуються обмежувальні заходи в зв'язку із підтримкою або загрозою територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Підставою застосування санкції є участь у марші на підтримку російської агресії проти України, участь у створенні так званого «комітету порятунку миру та порядку», а також підтримка та просування політики російської федерації, направленої на порушення територіального суверенітету України;

2) Сполученими Штатами Америки ОСОБА_1 02 серпня 2022 року внесено до списку «Спеціально визначених громадян» Управління контролю за іноземними активами Міністерства фінансів США...;

3) Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії ОСОБА_1 16 червня 2022 року внесено до санкційних списків, виданих Управлінням із застосування фінансових санкцій Казначейства Її Величності, «Консолідований список цілей фінансових санкцій у Великобританії». Підставою внесення до санаційного списку є участь у створенні так званого «рятувального комітету за світ і порядок», а також підтримку та просування політики російської федерації, направленої на порушення територіального суверенітету України;

4) Урядом Канади ОСОБА_1 внесено до списку осіб, до яких застосовуються спеціальні економічні заходи;

5) Департаментом зовнішніх відносин та торгівлі Австралії ОСОБА_1 внесено до списку підсанкційних осіб...

ОСОБА_1 - громадянин України, народився ІНФОРМАЦІЯ_3 в селі Жовтневе Миколаївській області, Україна, колишній український політик, депутат Херсонської міськради VIII скликання, народний депутат України VII скликання (Партія регіонів), заступник Голови Комітету ВРУ з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики; міський голова Херсона у період з 2002 до 2012 року (три каденції). Колишній член проросійської партії «Опозиційна платформа за життя», депутат Херсонської міської ради, долучився до колабораціонізму з державою - агресором, після окупації Херсона військами РФ під час повномасштабного вторгнення в Україну.

13 квітня 2023 року Мін`юст подав позов до Вищого антикорупційного суду позов до ОСОБА_1, треті особи, які не заявляють самостійних вимог: ОСОБА_5 (РНОКПП: НОМЕР_11, адреса: АДРЕСА_3), Приватне акціонерне товариство «ДЕЛЬТА-СЕРВІС» (код згідно з ЄДРПОУ: 32125866, адреса: 73000, Херсонська обл., м. Херсон, Острівське шосе, будинок 2-А), Приватне акціонерне товариство «КАШТАН» (код згідно з ЄДРПОУ: 02969774, адреса: 12502, Житомирська обл., Коростишівський р-н, м. Коростишів, вул. Червоних партизанів, б. 31), ОСОБА_2 (РНОКПП: НОМЕР_2, адреса: АДРЕСА_4), Товариство з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код згідно з ЄДРПОУ: 32480173, адреса: 73000, Херсонська обл., місто Херсон, селище геологів, вулиця Геологів, будинок 5, квартира 3), Товариство з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код згідно з ЄДРПОУ: 38390892, адреса: Україна, 37000, Херсонська обл., місто Херсон, Миколаївське шосе 4 км), ОСОБА_6 (РНОКПП: НОМЕР_12, адреса: АДРЕСА_5), про застосування санкції, передбаченої пунктом 11 частини 1 статті 4 Закону України «Про санкції». Справі було присвоєно № 991/3250/23. Судом першої інстанції позов було задоволено частково, постановою суду апеляційної інстанції позовні вимоги Мін`юсту були задоволені у повному обсязі.

Судом першої інстанції було досліджено доводи позивача та надані на їх підтвердження докази. Судом встановлено, що ОСОБА_1 вчинив дії, спрямовані на завдання істотної шкоди національній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, передбачені п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону, зокрема:

1. Взяття участі у фактичному створенні окупаційних адміністрацій на захопленій в результаті збройної агресії території України (пп. «е» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону). Так, позивач надав копії документів, які було отримано Офісом Генерального прокурора з матеріалів кримінального провадження № 42022000000000615 під час досудового розслідування у межах цього кримінального провадження, зокрема, копії документів з назвами «Постановление», «Указ», «Распоряжение», які датовані 12 травня - 26 липня 2022 року, на яких міститься підпис ОСОБА_1 та зазначено його посаду як «Глава военно-гражданской администрации Херсонской области».

Відповідно до указу президента рф №708 від 04 жовтня 2022 року ОСОБА_1 призначений тимчасово виконуючим обов`язки «Губернатора» Херсонської області як «нового суб`єкта рф».

ОСОБА_1 очолив окупаційну адміністрацію, створену агресором на захопленій території Херсонської області, про що свідчать відомості інтернет-ресурсу цієї адміністрації «офіціальний сайт адміністрації Херсонской области». У розділі «Структура» (khogov.ru/struktura) ОСОБА_1 зазначений як «ВРИО губернатора Херсонской области».

Отже, ОСОБА_1, очоливши окупаційну адміністрацію, забезпечив її фактичне створення, а у подальшому і функціонування.

2. Взяття участі в ухваленні рішення про поширення юрисдикції держави-агресора на територію України (пп. «є» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону). Так, обіймаючи керівну посаду в окупаційній адміністрації, ОСОБА_1 28 вересня 2022 року

звернувся до керівництва держави-агресора з пропозицією про прийняття тимчасово окупованої території до складу рф, яке було розміщено на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-center-news//обращение-главы-администрации-херсо>).

У подальшому 30 вересня 2022 року ним було підписано документ під назвою «Договор между российской федерацией и Херсонской областью о принятии в российскую федерацию Херсонской области и образования в составе российской федерации нового субъекта», копія якого розміщена на офіційному порталі правової інформації рф (<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202210030003>).

Отже, своїми діями, спрямованими на створення видимості легітимності дій держави-агресора, забезпечив формальне ініціювання питання щодо включення тимчасово окупованих територій Херсонської області до складу рф, що у подальшому стало підставою для ухвалення відповідних рішень її керівництвом.

Також з документів, виданих окупаційною владою і підписаних ОСОБА_1 як «глава военно-гражданской администрации Херсонской области», вбачається, що останній намагався легалізувати на території Херсонської області, як невід'ємної частини суверенної України, використання російської валюти «рубль» та дію законодавства рф - «уголовный кодекс рф, уголовно-процессуальный кодекс рф, уголовно-исполнительный кодекс рф» (т. 1, а.с. 137, 142-143, 146-148). Зазначені дії, на переконання колеги суддів, також свідчать про ухвалення ОСОБА_1 рішень про поширення юрисдикції держави-агресора на територію України.

3. Взяття участі в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території України (пп. «з» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону). Так, очоливши окупаційну адміністрацію, ОСОБА_1 ініціював проведення на захопленій території так званого референдуму. Відповідне звернення, як у письмовому варіанті, так і у форматі особистого відеозвернення ОСОБА_1, розміщене на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-center-news/заявление-главы-администрации-херсо>) та telegram каналі підсанкційної особи.

За наслідками проведення так званого референдуму ОСОБА_1 звернувся до жителів Херсонської області із відеозверненням «Мы в России!», розміщеному на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-czentr-novosti/>).

4. Інформаційне сприяння вчиненню дій або ухваленню рішень, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону (пп. «в» п. 2 ч. 1 ст. 5-1 Закону). Так, позивач надав докази на підтвердження активності ОСОБА_1 у медіа-просторі: інтернет-публікації, відеозаписи інтерв'ю, публічних виступів, які було досліджено у судовому засіданні, зокрема, відеозаписи виступів ОСОБА_1.

Відповідно до рішення суду, зміст досліджених матеріалів не залишає сумнівів у можливості їх кваліфікувати як виправдовування агресії РФ, спробу надати їй сакрального історичного значення. Зокрема, ОСОБА_1 використовує наступні висловлювання «восстановление исторической справедливости», «захват

українацистами», «Україна об'явила тотальну, бескомпромісну війну росії», «Освобождение Херсона от захватчиков не за горами», «российское общество всё больше консолидируется во мнении, что цели и задачи СВО абсолютно правильные». Зазначені фрази цілком узгоджуються з наративами російської пропаганди та мають на меті створення видимості «обґрунтованості, справедливості» збройного нападу з метою приховання його дійсної нелюдської природи.

Судом встановлено, що твердження аналогічного характеру та спрямованості містять і підписані ОСОБА_1 документи. В свою чергу, досліджений у судовому засіданні зміст виступу президента рф ОСОБА_7 в.в. під час церемонії підписання договорів про прийняття у склад РФ так званих днр, лнр, Запорізької та Херсонської областей свідчить, що публічні виступи, публікації, послання президента рф федеральним зборам напередодні річниці повномасштабного вторгнення, з одного боку, та висловлювання ОСОБА_1, з іншого, повністю корелюють з тезами керівника держави-агресора аж до тієї міри, що останній використовує тотожні вислови та сталі штампи російської пропаганди.

Відповідно до рішення суду, «надання комплексної правової оцінки (зокрема, і кримінально-правової) дій ОСОБА_1 виходить за межі питань, які вирішуються в контексті наявності підстав для застосування санкцій. У межах розгляду цієї адміністративної справи достатнім є лише констатація спрямованості окремих дій на завдання істотної шкоди національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, а також відповідність їх переліку, передбаченому ч. 1 ст. 5-1 Закону.

Також в контексті вирішення позову перед судом не стоїть завдання оцінювати всю сукупність дій ОСОБА_1 та докази, надані на їх підтвердження. Така оцінка здійснюється лише в тій мірі, яка дозволяє констатувати наявність підстав для застосування санкції. Тому суд обмежує оцінку вже наведеними фактами та доказами з міркувань їх достатності та відсутності впливу їх кількісної характеристики на остаточні висновки колегії суддів.

Зазначена спрямованість дій ОСОБА_1 є очевидною, навіть кричущою, а форма її реалізації не потребує додаткових обґрунтувань та пошуку зв'язків між причиною та наслідком, оскільки їх мета артикульована у самому змісті цих дій (наприклад, звернення до керівництва держави-агресора щодо відторгнення від України частини її суверенної території, підписання «договору» такого ж змісту тощо)».

Вказаним рішенням, яке набрало законної сили, Вищим антикорупційним судом були встановлені підстави для застосування до ОСОБА_1 санкції у виді стягнення активів в дохід держави.

Відповідно до частини четвертої [статті 78 Кодексу адміністративного судочинства України](#), обставини, встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються

при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом...

Отже, щодо Відповідача, підсанкційної особи ОСОБА_1, підстави застосування санкції, передбаченої пунктом 11 частини першої статті 4 Закону, не потребують повторного дослідження та оцінки, оскільки вже були встановлені рішеннями судів, які набрали законної сили.

Щодо активів, які належать Відповідачу, а також активів, щодо яких Відповідач може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

15 лютого 2023 року Мін`юст направив до НАЗК запит за № 18419/38.1.1/14-23, яким просив надати інформацію щодо прямого та опосередкованого (через інших фізичних або юридичних осіб) володіння окремими особами, зокрема ОСОБА_1, грошовими коштами (в тому числі на банківських рахунках), майном (рухомим/нерухомим), майновими та корпоративними правами.

24 лютого 2023 року НАЗК надало відповідь за № 433-06/3900-23, відповідно до якої ОСОБА_1 належать рахунки відкриті у банківських установах: АТ «СЕНС БАНК» (код згідно з ЄДРПОУ 23494714):...АТ «Райффайзен Банк» (код згідно з ЄДРПОУ 14305909)...

17 квітня 2023 року Мін`юст подав до ВАКС клопотання про витребування доказів, а саме актуальну інформацію щодо грошових коштів на вказаних рахунках. 03 травня 2023 року ВАКС було винесено ухвалу, якою клопотання Мін`юсту було задоволено.

04 травня 2023 року Мін`юст отримав лист Акціонерного товариства «СЕНС БАНК» (МФО: 300346, код згідно з ЄДРПОУ: 23494714) за № 8883-БТ-44.2/2023 та Акціонерного товариства «РАЙФФАЙЗЕН БАНК» (МФО: 300335, код згідно з ЄДРПОУ: 14305909) за № 81-15-9/3603-БТ, якими на виконання вказаної вище ухвали повідомляється наступне..:

Активи, щодо яких Відповідач може опосередковано вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню праа розпорядження ними через пов`язану особу - ОСОБА_2

Відповідно до вказаної вище відповіді НАЗК від 24 лютого 2023 року № 433-06/3900-23, ОСОБА_1 має частку у розмірі 1,05% у Публічному акціонерному товаристві Проектно-будівельна фірма «ХЕРСОНБУД» (далі - ПАТ «ХЕРСОНБУД», код ЄДРПОУ: 01273243, роздруківка інформації з ЄДР додається). Відповідно до сайту SMIDA (<https://smida.gov.ua/>), станом на дату подання цієї позовної заяви, акції ПАТ «ХЕРСОНБУД» у кількості 132211 (номінальна вартість однієї акції становить 1 грн. 05 коп.), що становить 8,5636% від загальної кількості акцій, належать ОСОБА_2.

Вищим антикорупційним судом України у справі №991/3250/23 встановлено, що ОСОБА_2, відповідно до актового запису про народження №537 від 15 травня 1980 року, є дочкою ОСОБА_1 та ОСОБА_5.

Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду України у справі №991/3250/23 встановлено, що ОСОБА_2, донька підсанкційної особи ОСОБА_1, за період часу з 2001 до 2017 року не отримувала доходів, достатніх для купівлі 55,56% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код ЄДРПОУ: 38390892) та 40% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код ЄДРПОУ: 32480173), та, виходячи зі змісту поняття пов'язана особа, слід визнати, що ОСОБА_1 може опосередковано, через свою доньку ОСОБА_2, вчиняти дії щодо зареєстрованих на її ім'я активів, а саме часток у вказаних вище товариствах з обмеженою відповідальністю.

05 червня 2023 року Міністр направив до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі - НКЦПФР) запит за № 71756/38.4.2/11-23, яким просив надати актуальну інформацію щодо кількості акцій у ПАТ «ХЕРСОНБУД» (код ЄДРПОУ 01273243), які належать ОСОБА_1, ОСОБА_5 та ОСОБА_2, а також інформацію щодо набуття ними права власності на вказані акції. 16 червня 2023 року НКЦПФР надала відповідь за № 10/02/6518 (. Відповідно до додатку до вказаної відповіді, ОСОБА_2 належать акції у кількості 132211 (номінальна вартість однієї акції становить 1 грн. 05 коп.), що становить 8.5636% від загальної кількості акцій, якими вона володіє з 31 грудня 2017 року.

Однак, відповідно до додатку до вказаної відповіді НКЦПФР, в окремі періоди часу ідентичним за розміром пакетом акцій підприємства володіла підсанкційна особа ОСОБА_1. Так, ОСОБА_1 володів пакетом акцій у розмірі 8,5759% від їх загальної кількості станом на 31 березня 2018 року, 30 червня 2018 року, 30 вересня 2018 року, а також 31 грудня 2018 року.

Враховуючи, що підсанкційна особа ОСОБА_1 вже здійснював опосередкований контроль іншими юридичними особами через свою доньку ОСОБА_2, а саме Товариством з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код згідно з ЄДРПОУ: 38390892) та Товариством з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код згідно з ЄДРПОУ: 32480173), а також що ОСОБА_2 не мала у період з 2001 по 2017 доходів, достатніх для придбання вказаних часток, що було встановлено постановою апеляційної палати ВАКС у справі № 991/3250/23 від 17 травня 2023 року, на думку позивача є підстави вважати, що ОСОБА_1 також фактично здійснює опосередкований контроль над пакетом акцій ПАТ «ХЕРСОНБУД» (код ЄДРПОУ 01273243), що належать його доньці ОСОБА_2, а отже вказані акції підлягають стягненню у дохід держави».

2.1.2. В судовому засіданні представники позивача Кржевін В.М. та Сербіна І.І. підтримали позов і надали пояснення, аналогічні наведеним у позовній заяві.

2.2. **Позиція відповідача.**

Відповідно до статей [162](#), [283-1 КАСУ](#) при відкритті провадження у справі суд встановив відповідачу п'ятиденний строк із дня одержання позовної заяви на подання до суду відзиву на позовну заяву, але не пізніше дня розгляду справи.

Відповідач не використав право на подання відзиву на позовну заяву у встановлений строк, в судові засідання його представники не прибували та не подали будь-яких заяв.

2.3. Позиції третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Відповідно до статей [171](#), [283-1 КАСУ](#) суд при відкритті провадження у справі встановив п'ятиденний строк із дня одержання позовної заяви, але не пізніше дня розгляду справи, на подання до суду пояснень щодо позову третіми особами, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні позивача та відповідача.

2.3.1. Позиція третьої особи-1 на стороні відповідача.

Третя особа-1 не використала право на подання пояснень щодо позову у встановлений строк, в судові засідання її представники не прибували та не подали будь-яких заяв.

2.3.2. Позиція третьої особи-2 на стороні відповідача.

Третя особа-2 не використала права на подання пояснень щодо позову у встановлений строк, в судові засідання її представники не прибували та не подали будь-яких заяв.

2.4. Особливості розгляду справи.

Згідно з частинами 1, 2 [статті 268 КАСУ](#) у справах, визначених статтями [273-277](#), 280-283-1, [285-289](#) цього [кодексу](#), щодо подання позовної заяви та про дату, час і місце розгляду справи суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи шляхом направлення тексту повістки на офіційну електронну адресу, а за її відсутності - кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку. Учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час та місце розгляду справи, визначеної частиною першою цієї статті, з моменту направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи, та (або) з моменту оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду.

Відповідно до частини 3 [статті 268 КАСУ](#) неприбуття у судові засідання учасника справи, повідомленого відповідно до положень цієї статті, не перешкоджає розгляду справи у судах першої та апеляційної інстанцій.

Згідно із частиною 5 [статті 283-1 КАСУ](#), яка визначає особливості провадження у справах про застосування санкцій, позовна заява розглядається в

судовому засіданні з повідомленням про дату, час та місце судового засідання позивача, відповідача (особи, щодо якої ставиться питання про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#)), інших учасників справи та їх представників. Неприбуття в судове засідання учасника справи та його представника, належним чином повідомленого про дату, час та місце розгляду справи, не перешкоджає розгляду справи в суді першої інстанції та не може бути підставою для зупинення строків її розгляду, відкладення засідання на інший час чи дату або оголошення перерви в судовому засіданні.

Частина 1 [статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#) 1950 року (далі - Конвенція) визначає, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Відтак одним із суттєвих аспектів забезпечення права на справедливий і публічний розгляд справи судом є належне повідомлення учасників справи про її розгляд, тому у своїй усталеній практиці Європейський суд з прав людини (далі - ЄСПЛ) виходить з того, що особи мають право отримувати належне повідомлення про судові справи та рішення, особливо у випадках, коли апеляційну скаргу може бути подано в чітко встановлений строк.

В даному випадку відповідач та треті особи були належним чином повідомлені про відкриття провадження у справі і про дату, час та місце розгляду справи шляхом оприлюднення на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали, повісток про виклик в судові засідання, де зокрема повідомлено про те, що інформацію по даній справі можна отримати на веб-порталі ВАКС за відповідним посиланням, й також скерування на відомі адреси відповідача та третіх осіб позовної заяви з додатками, ухвали про відкриття провадження та повісток про виклик у судові засідання.

Окрім того, позивач самостійно вживав заходів щодо належного повідомлення відповідача та третіх осіб шляхом поштового надсилання 27.10.2023 позовної заяви з додатками за адресами їх реєстрації.

З огляду на вищезазначені обставини, суд вважає, що у цій справі вжито всіх можливих заходів щодо належного повідомлення всіх учасників справи (зокрема відповідача та третіх осіб) про судовий розгляд цієї адміністративної справи.

3. Обґрунтування позиції суду.

3.1. Належне законодавство.

Статтею 1 Закону України «Про санкції» від 14.08.2014 №1944-VII (далі - Закон України «Про санкції») визначено, що з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та

держави можуть застосовуватися спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (далі - санкції). Санкції можуть застосовуватися з боку України по відношенню до іноземної держави, іноземної юридичної особи, юридичної особи, яка знаходиться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність. Застосування санкцій не виключає застосування інших заходів захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, її економічної самостійності, прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави.

Відповідно до [статті 3 Закону України «Про санкції»](#) підставами для застосування санкцій є: 1) дії іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, інших суб'єктів, які створюють реальні та/або потенційні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини і громадянина, інтереси суспільства та держави, призводять до окупації території, експропріації чи обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод; 2) резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй; 3) рішення та регламенти Ради Європейського Союзу; 4) факти порушень Загальної декларації прав людини, Статуту Організації Об'єднаних Націй. Застосування санкцій ґрунтується на принципах законності, прозорості, об'єктивності, відповідності меті та ефективності. Підставою для застосування санкцій також є вчинення іноземною державою, іноземною юридичною особою, юридичною особою, яка знаходиться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземцем, особою без громадянства, а також суб'єктами, які здійснюють терористичну діяльність, дій, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, стосовно іншої іноземної держави, громадян чи юридичних осіб останньої.

[Статтею 4 Закону України «Про санкції»](#) визначено 25 видів санкцій, зокрема, такі:

- блокування активів - тимчасове позбавлення права користуватися та розпоряджатися активами, що належать фізичній або юридичній особі, а також активами, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними (пункт 1 частини 1);

- стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними (пункт 1-1 частини 1).

Частиною 3 [статті 5 Закону України «Про санкції»](#) визначено, що рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо окремих іноземних юридичних осіб, юридичних осіб, які знаходяться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність

(персональні санкції), передбачених пунктами 1, 2-21, 23-25 частини 1 [статті 4 цього Закону](#), приймається Радою національної безпеки та оборони України та вводиться в дію указом Президента України. Відповідне рішення набирає чинності з моменту видання указу Президента України і є обов'язковим до виконання. Рішення щодо застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 статті 4 цього Закону, ухвалюється судом у порядку, визначеному [статтею 5-1 цього Закону](#).

Відтак частиною 1 [статті 283-1 КАСУ](#) визначено, що позовна заява про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), подається до ВАКС протягом строку дії правового режиму воєнного стану.

Згідно із частиною 1 [статті 5-1 Закону України «Про санкції»](#) санкція, передбачена пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 цього Закону](#), має винятковий характер та може бути застосована лише щодо фізичних та юридичних осіб, які своїми діями створили суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (в тому числі шляхом збройної агресії чи терористичної діяльності) або значною мірою сприяли (в тому числі шляхом фінансування) вчиненню таких дій іншими особами, у тому числі до резидентів у розумінні [Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів»](#). Ця санкція може бути застосована у період дії правового режиму воєнного стану чи після його припинення або скасування (якщо позовну заяву про застосування цієї санкції подано в період дії правового режиму воєнного стану) та за умови, що на відповідну фізичну чи юридичну особу в порядку, визначеному цим Законом, вже накладено санкцію у виді блокування активів.

Пунктами 1 і 2 абзацу 4 частини 1 [статті 5-1 Закону України «Про санкції»](#) визначено перелік підстав застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 цього закону](#), а саме завдання істотної шкоди національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, суттєве сприяння вчиненню дій або ухваленню рішень, зазначених у пункті 1 цієї частини.

При цьому, частиною 3 [статті 6 Закону України «Про санкції»](#) визначено, що застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), є винятковим заходом, обумовленим гостротою становища та необхідністю досягнення цілей, визначених частиною 1 [статті 1 цього Закону](#), в умовах правового режиму воєнного стану. Ця санкція може бути застосована лише щодо осіб, на яких накладено санкцію у виді блокування активів за рішеннями Ради національної безпеки і оборони України, прийнятими після набрання чинності [Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» від 12.05.2022 №2257-IX](#) (тобто після 24.05.2022). Справи, розпочаті в період дії правового режиму воєнного стану, в яких на момент припинення або скасування такого режиму не було ухвалено остаточне рішення, розглядаються в порядку, визначеному цим Законом.

З вищенаведеного вбачається, що [Закон України «Про санкції»](#) не передбачає обов'язку РНБО України конкретизувати у рішенні про застосування санкцій

перелік заблокованих активів, тоді як видання указу Президента України про уведення у дію такого рішення РНБО України є підставою для тимчасового обмеження права певної особи користуватися та розпоряджатися будь-яким належним їй майном, незалежно від його складу та місцезнаходження, й, окрім того, перелік наведених у [статті 5-1 Закону України «Про санкції»](#) підстав застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 цього закону](#), є невичерпним.

В подальшому таке є умовою вжиття уповноваженим органом заходів щодо пошуку наявних активів такої особи з метою звернення до суду із позовом про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), за сукупності таких умов: 1) на певну фізичну чи юридичну особу в порядку, визначеному цим Законом, після 24.05.2022 накладено санкцію у виді блокування активів; 2) в період дії правового режиму воєнного стану; 3) дії або рішення фізичної чи юридичної особи, активи якої заблоковано, створили суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України або суттєво сприяли вчиненню таких дій; 4) наявність активів, що належать такій фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

3.2. Встановлені обставини у справі, зміст спірних правовідносин та оцінка доказів.

3.2.1. У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, на підставі пропозиції РНБО України, відповідно до пункту 20 частини 1 [статті 106 Конституції України](#), [Закону України «Про правовий режим воєнного стану»](#) в Україні введений воєнний стан [Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022](#) (затверджений Законом України від 24.02.2022 №2402-IX) із 05 години 30 хвилин 24.02.2022 строком на 30 діб, та згодом строк дії воєнного стану неодноразово продовжено такими Указами Президента України: 1) від 14.03.2022 №133/2022 (затверджений Законом України від 15.03.2022 №2119-IX) з 05 години 30 хвилин 26.03.2022 строком на 30 діб, 2) від 18.04.2022 №259/2022 (затверджений [Законом України від 21.04.2022 №2212-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 25.04.2022 строком на 30 діб, 3) від 17.05.2022 №341/2022 (затверджений [Законом України від 22.05.2022 № 2263-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 25.05.2022 строком на 90 діб, 4) від 12.08.2022 №573/2022 (затверджений [Законом України від 15.08.2022 №2500-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 23.08.2022 строком на 90 діб, 5) від 07.11.2022 №757/2022 (затверджений [Законом України від 16.11.2022 №2738-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 21.11.2022 строком на 90 діб, 6) від 06.02.2023 №58/2023 (затверджений [Законом України від 07.02.2023 № 2915-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 19.02.2023 строком на 90 діб, 7) від 01.05.2023 №254/2023 (затверджений [Законом України від 02.05.2023 №3057-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 20.05.2023 строком на 90 діб, 8) від 26.07.2023 №451/2023 (затверджений [Законом України від 27.07.2023 №3275-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 18.08.2023 строком на 90 діб, тобто до 15.11.2023 включно; 9) від 06.11.2023 №734/2023 (затверджений [Законом України від 08.11.2023 №3429-IX](#)) з 05 години 30 хвилин 16.11.2023 строком на 90 діб, тобто до 13.02.2024 включно.

Відтак на момент звернення позивача до суду із цим позовом та на момент судового розгляду справи в Україні зберігає чинність правовий режим воєнного стану.

Згідно з пунктом 3 [Указу Президента України від 24.02.2022 №64/2022](#) у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями [30-34](#), [38](#), [39](#), [41-44](#), [53 Конституції України](#), а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною 1 [статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»](#).

З матеріалів справи вбачається, що [Указом Президента України від 19.10.2022 № 726/2022](#) введено в дію рішення РНБОУ від 19.10.2022 «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», в додатку 1 до якого визначено фізичні особи, до яких застосовуються персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції), серед яких - ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , до якого строком на 10 років застосовано 13 видів санкцій, в тому числі й блокування активів (пункт 281 додатку 1).

Отже, застосування санкції у виді блокування активів відповідача, яка накладена згідно із рішенням РНБОУ від 19.10.2022 здійснено після 24.05.2022, тобто після дати набрання чинності змін до [Закону України «Про санкції»](#) щодо запровадження можливості застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 цього закону](#), та у період дії правового режиму воєнного стану.

3.2.2. Згідно з [статтею 72 КАСУ](#) доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються такими засобами: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків.

При цьому, докази повинні відповідати критеріям належності ([стаття 73 КАСУ](#)), допустимості ([стаття 74 КАСУ](#)), достовірності ([стаття 75 КАСУ](#)), достатності ([стаття 76 КАСУ](#)).

Згідно з частинами 1, 2, 4 та 6 [статті 77 КАСУ](#) кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених [статтею 78 цього кодексу](#). Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі. Докази суду надають учасники справи. Суд може пропонувати сторонам надати докази та збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, визначених цим Кодексом. Якщо учасник справи без поважних причин не надасть докази на пропозицію суду для підтвердження обставин, на які він посилається, суд вирішує справу на підставі наявних доказів.

[Стаття 78 КАСУ](#) визначає підстави звільнення від доказування, й, зокрема частина 4 [статті 78 КАСУ](#) визначає, що обставини, встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом.

[Статтею 90 КАСУ](#) визначено, що суд оцінює докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні. Жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності. Суд надає оцінку як зібраним у справі доказам в цілому, так і кожному доказу (групі однотипних доказів), що міститься у справі, мотивує відхилення або врахування кожного доказу (групи доказів).

Відповідно до [статті 99 КАСУ](#) електронними доказами є інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до [Закону України «Про електронні довірчі послуги»](#). Законом може бути визначено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу. Учасники справи мають право подавати електронні докази в паперових копіях, посвідчених в порядку, визначеному законом. Паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом. Учасник справи, який подає копію електронного доказу, повинен зазначити про наявність у нього або іншої особи оригіналу електронного доказу. Якщо подано копію (паперову копію) електронного доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал електронного доказу. Якщо оригінал електронного доказу не поданий, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність копії (паперової копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги.

3.2.3. На обґрунтування позовних вимог позивач до позовної заяви додав засвідчені електронним підписом електронні докази, які підтверджені роздрукованими письмовими матеріалами, та інші письмові докази, які досліджені у судовому засіданні, а саме:

1) [указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 №64/2022](#) із змінами, внесеними [указами Президента України від 14.03.2022 №133/2022](#), від 18.04.2022 №259/2022, від 17.05.2022 №341/2022, від 12.08.2022 №573/2022, від 07.11.2022 №757/2022, від 06.02.2023 №58/2023, від 01.05.2023 №254/2023;

- 2) [указ Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 26.07.2023 №451/2023;](#)
- 3) указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19 жовтня 2022 року «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» №726/2022 від 19.10.2022;
- 4) рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19.10.2022 «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» щодо відповідача з додатками;
- 5) рішення Ради Європи від 03.06.2022 №2022/883 в частині, що стосується відповідача;
- 6) список «Спеціально визначених громадян» Управління контролю за іноземними активами Міністерства фінансів США в частині, що стосується відповідача;
- 7) списки, видані Управлінням із застосування фінансових санкцій Казначейства Її Величності, «Консолідований список цілей фінансових санкцій у Великобританії» в частині, що стосується відповідача;
- 8) список осіб, до яких застосовуються спеціальні економічні заходи урядом Канади в частині, що стосується відповідача;
- 9) список підсанкційних осіб Департаменту зовнішніх відносин та торгівлі Австралії в частині, що стосується відповідача;
- 10) лист позивача до НАЗК від 15.02.2023 №18419/38.1.1/14-23 про надання наявної інформації щодо активів відповідача, заходів щодо блокування активів та вчинення дій, які є підставами для застосування санкції;
- 11) відповідь НАЗК від 24.02.2023 №433-06/3900-23 щодо активів відповідача;
- 12) листа акціонерного товариства «СЕНС БАНК» від 04.05.2023 №8883-БТ-44.2/2023 щодо рахунків відповідача та залишку коштів;
- 13) лист акціонерного товариства «РАЙФФАЙЗЕН БАНК» від 04.05.2023 №81-15-9/3603-БТ щодо рахунків відповідача та залишку коштів;
- 14) інформації з Єдиного державного реєстру юридичних осіб щодо третьої особи-2;
- 15) роздруківка з сайту SMIDA щодо належності третій особі-1 акцій третьої особи-2;
- 16) лист позивача від 05.06.2023 № 71756/38.4.2/11-23 до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР);

17) відповідь НКЦПФР від 16.06.2023 №10/02/6518 з додатком щодо власників акцій третьої особи-2;

18) інформація з сайту ООН щодо кількості жертв серед цивільного населення;

19) документ, що підтверджує повноваження особи, що підписала позов та документу на підтвердження повноважень представника позивача.

20) докази направлення позовної заяви з додатками відповідачу та третім особам.

Окрім того, 01.11.2023 позивачем долучено до матеріалів справи рішення ВАКС від 09.05.2023 та постанову АП ВАКС від 17.05.2023 у справі №991/3250/23 із відміткою про набрання законної сили.

3.2.4. Оцінивши наявні докази, суд встановив, що такі:

- отримані позивачем у межах повноважень, наданих йому [Законом України «Про санкції»](#), та від уповноважених суб'єктів;

- докази, на які міститься посилання у мотивувальній частині рішення, у своїй сукупності підтверджують обставини, якими обґрунтовані позовні вимоги, та відповідають критеріям належності, допустимості, достовірності та достатності.

Так, рішенням ВАКС від 09.05.2023 в справі №991/3250/23 за позовом того ж самого позивача (Міністерства юстиції України) до того ж самого відповідача (ОСОБА_1), зокрема встановлено таке:

«Дослідивши доводи позивача та надані на їх підтвердження докази, суд встановив, що ОСОБА_1 вчинив дії, спрямовані на завдання істотної шкоди національній безпеці, суверенітету та територіальній цілісності України, передбачені п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону, зокрема:

5.2.1. Взяття участі у фактичному створенні окупаційних адміністрацій на захопленій в результаті збройної агресії території України (пп. «е» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону)

Позивач надав копії документів, які було отримано Офісом Генерального прокурора з матеріалів кримінального провадження № 42022000000000615 під час досудового розслідування у межах цього кримінального провадження, зокрема, копії документів з назвами «Постановление», «Указ», «Распоряжение», які датовані 12 травня - 26 липня 2022 року, на яких міститься підпис ОСОБА_1 та зазначено його посаду як «Глава военно-гражданской администрации Херсонской области» (т. 1, а.с. 136-148).

Відповідно до Указу Президента РФ № 708 від 04 жовтня 2022 року ОСОБА_1 призначений тимчасово виконуючим обов'язки «Губернатора» Херсонської області як «нового суб'єкта РФ» (т. 1, а.с. 2013-214; т. 2, а.с. 36).

ОСОБА_1 очолив окупаційну адміністрацію, створену агресором на захопленій території Херсонської області, про що свідчать відомості інтернет-ресурсу цієї адміністрації «Офіціальний сайт Администрации Херсонской области». У розділі «Структура» (khogov.ru/struktura) ОСОБА_1 зазначений як «ВРИО Губернатора Херсонской области» (т. 1, а.с. 149-152).

Отже, ОСОБА_1, очоливши окупаційну адміністрацію, забезпечив її фактичне створення, а у подальшому і функціонування.

5.2.2. Взяття участі в ухваленні рішення про поширення юрисдикції держави-агресора на територію України (пп. «є» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону)

Обіймаючи керівну посаду в окупаційній адміністрації, ОСОБА_1 28 вересня 2022 року звернувся до керівництва держави-агресора з пропозицією про прийняття тимчасово окупованої території до складу РФ (т. 1, а.с. 197; т. 2, а.с. 9-11), яке було розміщено на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-center-news//обращение-главы-администрации-херсо>).

У подальшому 30 вересня 2022 року ним було підписано документ під назвою «Договор между Российской Федерацией и Херсонской областью о принятии в Российскую Федерацию Херсонской области и образовании в составе Российской Федерации нового субъекта» (т. 1, а.с. 205-208; т. 2, а.с. 31-34), копія якого розміщена на офіційному порталі правової інформації РФ (<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202210030003>).

Отже, своїми діями, спрямованими на створення видимості легітимності дій держави-агресора, забезпечив формальне ініціювання питання щодо включення тимчасово окупованих територій Херсонської області до складу РФ, що у подальшому стало підставою для ухвалення відповідних рішень її керівництвом.

Також з документів, виданих окупаційною владою і підписаних ОСОБА_1 як «глава Военно-гражданской администрации Херсонской области», вбачається, що останній намагався легалізувати на території Херсонської області, як невід'ємної частини суверенної України, використання російської валюти «рубль» та дію законодавства РФ - «Уголовный кодекс РФ, Уголовно-процессуальный кодекс РФ, Уголовно-исполнительный кодекс РФ» (т. 1, а.с. 137, 142-143, 146-148). Зазначені дії, на переконання колегії суддів, також свідчать про ухвалення ОСОБА_1 рішень про поширення юрисдикції держави-агресора на територію України.

5.2.3. Взяття участі в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території України (пп. «з» п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону)

Очоливши окупаційну адміністрацію, ОСОБА_1 ініціював проведення на захопленій території так званого референдуму. Відповідне звернення, як у письмовому варіанті, так і у форматі особистого відеозвернення ОСОБА_1, розміщене на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-center-news/заявление-главы-администрации-херсо>) та telegram каналі ОСОБА_1 (т. 1, а.с. 179-188, 216-217).

За наслідками проведення референдуму ОСОБА_1 звернувся до жителів Херсонської області із відеозверненням «Мы в России!», розміщеному на сайті окупаційної адміністрації (<https://khogov.ru/press-czentr-novosti/>) (т. 2, а.с. 5-6).

5.2.4. Інформаційне сприяння вчиненню дій або ухваленню рішень, зазначених у п. 1 ч. 1 ст. 5-1 Закону (пп. «в» п. 2 ч. 1 ст. 5-1 Закону)

Позивач надав докази на підтвердження активності ОСОБА_1 у медіа-просторі: інтернет-публікації (т. 1, а.с. 162-163, т. 2, а.с. 37-45, 84-96), відеозаписи інтерв'ю, публічних виступів (т. 1, 153-161), які було досліджено у судовому засіданні, зокрема, відеозаписи виступів ОСОБА_1 (відеофайли з назвами):

«15_02_Стаття УП 4 (відео).mp4»,

«23_05_стаття з сайту окупаційної влади 28092022_в росії.mp4»,

«27_04_публікація в ВК_03 (відео).mp4»,

«27_08_публікація в ВК_06(відео).mp4»,

«28_03_про цілі СВО (відео).mp4»,

«30_03_про ОСОБА_7 21022023(відео).mp4»,

«30_06_нас всі вважають росіянами_21022023(відео).mp4»,

«30_09_про звільнення 21022023.mp4»,

«31_12_виступ в Криму(відео).mp4».

Зміст досліджених матеріалів не залишає сумнівів у можливості їх кваліфікувати як виправдовування агресії РФ, спробу надати їй сакрального історичного значення. Зокрема, ОСОБА_1 використовує наступні висловлювання «восстановление исторической справедливости», «захват укронацистами», «Украина объявила тотальную, бескомпромиссную войну России», «Освобождение Херсона от захватчиков не за горами», «Российское общество всё больше консолидируется во мнении, что цели и задачи СВО абсолютно правильные».

Зазначені фрази цілком узгоджуються з наративами російської пропаганди та мають на меті створення видимості «обґрунтованості, справедливості» збройного нападу з метою приховання його дійсної нелюдської природи.

Твердження аналогічного характеру та спрямованості містять і підписані ОСОБА_1 документи, наведені у п. 5.2.1 рішення. В свою чергу, досліджений у судовому засіданні зміст (1) виступу президента РФ ОСОБА_7 під час церемонії підписання договорів про прийняття у склад РФ так званих ДНР, ЛНР, Запорізької та Херсонської областей свідчить, що публічні виступи, публікації, (2) послання президента РФ Федеральним Зборам напередодні річниці повномасштабного вторгнення, з одного боку, та висловлювання ОСОБА_1, з іншого, повністю

корелюють з тезами керівника держави-агресора аж до тієї міри, що останній використовує тотожні вислови та сталі штампі російської пропаганди (т. 2, а.с.15-28, 46-83).

Надання комплексної правової оцінки (зокрема, і кримінально-правової) дій ОСОБА_1 виходить за межі питань, які вирішуються в контексті наявності підстав для застосування санкцій. У межах розгляду цієї адміністративної справи достатнім є лише констатація спрямованості окремих дій на завдання істотної шкоди національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, а також відповідність їх переліку, передбаченому ч. 1 ст. 5-1 Закону.

Також в контексті вирішення позову перед судом не стоїть завдання оцінювати всю сукупність дій ОСОБА_1 та докази, надані на їх підтвердження. Така оцінка здійснюється лише в тій мірі, яка дозволяє констатувати наявність підстав для застосування санкції. Тому суд обмежує оцінку вже наведеними фактами та доказами з міркувань їх достатності та відсутності впливу їх кількісної характеристики на остаточні висновки колегії суддів.

Зазначена спрямованість дій ОСОБА_1 є очевидною, навіть кричущою, а форма її реалізації не потребує додаткових обґрунтувань та пошуку зв'язків між причиною та наслідком, оскільки їх мета артикульована у самому змісті цих дій (наприклад, звернення до керівництва держави-агресора щодо відторгнення від України частини її суверенної території, підписання «договору» такого ж змісту тощо)».

З огляду на вищенаведене, в рішенні ВАКС від 09.05.2023 в справі №991/3250/23 зазначено про «наявність як умов для застосування до ОСОБА_1 санкцій, так їх підстав. Зазначені у позовній заяві об'єкти нерухомого майна, частки у статутних капіталах юридичних осіб та автомобіль охоплюються визначенням активів...Викладене свідчить про обґрунтованість позовних вимог в частині стягнення в дохід держави майна, належного ОСОБА_1 та ОСОБА_5, а тому їх слід задовольнити...

Разом з тим, як зазначив суд у п. 6.4 рішення, позивач не надав доказів на підтвердження зв'язку ОСОБА_1 з активами, які перебувають у власності ОСОБА_2. У суду відсутні підстави стверджувати, що ОСОБА_1 сприяв придбанню цих активів або має формальну чи фактичну можливість визначати долю цього майна. Обсяг цих активів не дає приводів ставити під сумнів можливість їх придбання (а відповідно і право розпоряджатися ними) безпосередньо ОСОБА_2 без будь-якого впливу з боку ОСОБА_1.

За таких обставин, враховуючи, що активи, належні ОСОБА_2, не належать до тих, які підлягають стягненню в дохід держави на підставі п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, у цій частині позову слід відмовити».

Однак, постановою АП ВАКС від 17.05.2023 в справі №991/3250/23 встановлено таке:

«Разом з тим, відмовляючи в задоволенні позову в частині стягнення в дохід держави належних ОСОБА_2 : 55,56% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код ЄДРПОУ: 38390892); 40% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код ЄДРПОУ: 32480173), суд першої інстанції дійшов висновку, що позивачем не надано доказів на підтвердження неможливості придбання ОСОБА_2 за власні кошти зазначеного вище майна та доказів, які б свідчили, що ОСОБА_1 прямо чи опосередковано може вчиняти дії, тотожні за своїм змістом праву розпорядження активами, якими володіє ОСОБА_2 .

Однак такий висновок, на думку колегії суддів, був передчасним.

Так, судом першої інстанції встановлено, що ОСОБА_2 , відповідно до актового запису про народження №537 від 15 травня 1980 року, є дочкою ОСОБА_1 та ОСОБА_2 (м.3 а.с.3-4).

Відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань ОСОБА_2 є: кінцевим бенефіціарним власником Товариства з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код згідно з ЄДРПОУ: 38390892, розмір статутного капіталу: 1 800 000 грн 00 коп) з часткою у статутному капіталі в розмірі 1 000 000 грн 00 коп., що становить 55,56 відсотків статутного капіталу юридичної особи та набуто 30 березня 2015 року; кінцевим бенефіціарним власником Товариства з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код згідно з ЄДРПОУ: 32480173, розмір статутного капіталу: 18 500 грн 00 коп) з часткою у статутному капіталі в розмірі 7400 грн 00 коп, що становить 40 відсотків статутного капіталу юридичної особи та набуто 20 червня 2017 року.

Згідно з положеннями ст.1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ОСОБА_1 та ОСОБА_2 є пов'язаними особами.

Відповідно до відповіді Державної податкової служби від 20 лютого 2023 року за №2241/5/99-00-08-02-01-05, в період з 2001 до 2013 року сумарний дохід ОСОБА_2 становив 121 136 грн 63 коп. Дохід за 2014 рік у ОСОБА_2 - відсутній, дохід від операцій з відчуження нерухомості ОСОБА_2 отримала тільки в 3 кварталі 2015 року.

Крім того, згідно з листом №5/7/1/3-12751 СБ України від 10 травня 2023 року ОСОБА_2 18 лютого 2015 року видала довіреність на ім'я ОСОБА_1 щодо підписання, реєстрації статутів товариств та представництво її інтересів. Відповідно до протоколу №9 загальних зборів учасників ТОВ «БЕБКО-АВТО» від 26 лютого 2015 року на загальних зборах учасників був присутній ОСОБА_1 , який діяв в інтересах ОСОБА_2 , на підставі вказаної довіреності. Як вбачається з вказаного протоколу на засіданні зборів учасників ТОВ «Бєбко-Авто», учасник (засновник) ОСОБА_8 відступив на користь ОСОБА_2 належні йому на праві власності 50% корпоративних прав у статутному капіталі ТОВ «Бєбко-Авто». Протокол в інтересах ОСОБА_2 підписав ОСОБА_1 .

Також, з матеріалів справи вбачається, що ОСОБА_2 проживає в м.Ніцца (Франція) і підтримує тісні зв'язки з батьком - ОСОБА_1 40% частки статутного капіталу ТОВ «КОНКА» ОСОБА_2 набула у 2017 році, проживаючи в м.Ніцца (Франція). Як свідчить відповідь Державної податкової служби, яка наявна в матеріалах справи, ОСОБА_2 не отримувала будь-яких власних доходів у 2016 році, які б дали можливість їй придбати в червні 2017 року вказані корпоративні права.

Таким чином, враховуючи, що матеріали справи свідчать про те, що ОСОБА_2 за період часу з 2001 до 2017 року не отримувала доходів, достатніх для купівлі часток у вказаних підприємствах, та, виходячи зі змісту поняття пов'язана особа, слід визнати, що ОСОБА_1 може опосередковано, через ОСОБА_2, вчиняти дії щодо зареєстрованих на її ім'я активів, а саме: 55,56% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «БЕБКО-АВТО» (код ЄДРПОУ: 38390892); 40% частки статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «КОНКА» (код ЄДРПОУ: 32480173).

У зв'язку з викладеним, колегія суддів вважає, що рішення суду в цій частині слід скасувати та ухвалити нове рішення про стягнення у дохід держави майна, зареєстрованого на ім'я ОСОБА_2, щодо якого ОСОБА_1 може опосередковано (через ОСОБА_2) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним».

Відповідно до частини 2 [статті 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 №1402-VIII](#), судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом.

В постанові Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (КАС ВС) від 06.09.2022 в справі №640/10625/21 наведена такий правовий висновок:

«Преюдиційність - у процесуальному праві обов'язок суду, який розглядає справу, прийняти без перевірки та доказів факти, які раніше вже були встановлені набравши законної сили судовим рішенням або вироком у будь-якій іншій справі. Преюдиційність дозволяє уникнути ухвалення суперечливих судових фактів щодо одного й того ж питання та вирішувати справи з найменшими витратами часу та засобів.

Тобто факти, установлені у прийнятих раніше судових рішеннях, мають для суду преюдиціальний характер. Преюдиціальність означає обов'язковість фактів, установлених судовим рішенням, що набрало законної сили в одній справі, для суду при розгляді інших справ (постанова Верховного Суду від 26 листопада 2019 року по справі №922/643/19).

Суть преюдиції полягає в неприпустимості повторного розгляду судом одного й того ж питання між тими ж сторонами (постанова Верховного Суду від

26 листопада 2019 року по справі №902/201/19, постанова Верховного Суду від 15 жовтня 2019 року №908/1090/18).

Преюдиційні обставини не потребують доказування, якщо одночасно виконуються такі умови: - обставина встановлена судовим рішенням; - судові рішення набуло законної сили; - у справі беруть участь ті самі особи, які брали участь у попередній справі (постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року по справі №320/4938/17)».

Аналогічні підходи застосовані Верховним Судом, зокрема, у постановках від 27.11.2020 у справі №440/525/19, від 20.04.2021 у справі № 817/1269/17, від 31.05.2021 року у справі № 826/1581/18 та від 30.09.2021 року у справі № 826/7424/17.

Також, в пункті 32 постанови Великої Палати Верховного Суду від 03.07.2018 в справі №917/1345/17 наведена така правова позиція: *«Преюдиціальне значення у справі надається обставинам, встановленим судовими рішеннями, а не правовій оцінці таких обставин, здійсненій іншим судом. Преюдиціальне значення мають лише рішення зі справи, в якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини. Преюдицію утворюють виключно ті обставини, які безпосередньо досліджувались і встановлювались судом, що знайшло своє відображення у мотивувальній частині судового рішення. Преюдиціальні факти відрізняються від оцінки іншим судом обставин справи».*

Крім того, в пунктах 60, 64 рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) від 15.07.2010 в справі «Ющенко та інші проти України» (заяви №№73990/01, 7364/02, 15185/02 і 11117/05) констатовано: таке «60. Як Суд зазначав у попередніх справах, право на справедливий судовий розгляд, яке передбачене пунктом 1 статті 6 Конвенції (995_004) та розтлумачене в контексті принципів верховенства права та юридичної визначеності, містить вимогу непадання сумніву рішення суду, коли він остаточно вирішив питання (див. рішення у справі «Брумареску проти Румунії» (Brumarescu v. Romania) [GC], N 28342/95, п. 61, ECHR 1999-VII). ... 64. Однак цивільний аспект кримінальної справи стосувався того самого питання, що й цивільне провадження, що відбулося раніше, а саме питання цивільно-правової відповідальності за заволодіння фотокопіювальним пристроєм і пов'язаних з ним матеріалів, а також їхньої вартості. За відсутності будь-яких ознак того, що в цивільному провадженні мали місце якісь вади, Суд вважає, що нове вирішення тих самих питань звело нанівець закінчене раніше провадження, а це несумісно з принципом юридичної визначеності».

Таким чином, преюдиційними є факти, встановлені рішенням суду, що набуло законної сили, та їх значення ґрунтується на правовій властивості законної сили судового рішення й окреслюється його суб'єктивними і об'єктивними межами, згідно з якими сторони та інші особи, які брали участь у розгляді справи, а також їхні правонаступники, не можуть знову оскаржувати в іншому процесі встановлені судовим рішенням у такій справі фактичні правовідносини.

Відтак вищенаведені обставини, які встановлені рішеннями ВАКС від 09.05.2023 і постановою АП ВАКС від 17.05.2023 в справі №991/3250/23 (які

набрали законної сили й де брали участь ті ж самі особи) мають для цієї адміністративної справи преюдиційний характер, тобто не потребують повторного дослідження доказів та їх оцінки.

3.3. Активи, щодо яких може застосовуватися санкція, передбачена пунктом 1-1 частини 1 статті 4 Закону України «Про санкції».

3.3.1. Стаття 4 Закону України «Про санкції» розрізняє два види активів, щодо яких може бути застосована санкція: 1) активи, які безпосередньо належні певній фізичній або юридичній особі; 2) активи, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними, однак цей Закон України не визначає конкретного змісту терміну «активи».

В статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 №361-IX наведено визначення терміну «актив» як коштів, у тому числі електронних грошей, іншого майна, майнових та немайнових прав, та «активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням» як всі активи, що прямо (а щодо права власності на корпоративні права - також опосередковано (через інших осіб) перебувають у власності, в тому числі у спільній власності, або передаються на користь осіб, включених до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі - перелік осіб), осіб, які здійснюють фінансові операції від імені або за дорученням осіб, включених до переліку осіб, та осіб, якими прямо або опосередковано (через інших осіб) володіють або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, включені до переліку осіб, а також активи, отримані від таких активів.

Пункт 30 статті 1 Закону №361-IX містить визначення терміну «кінцевий бенефіціарний власник» - як будь-якої фізичної особи, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція. Кінцевим бенефіціарним власником є: для юридичних осіб - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння); для трастів, утворених відповідно до законодавства країни їх утворення, - засновник, довірчий власник, захисник (за наявності), вигодоодержувач (вигодонабувач) або група вигодоодержувачів (вигодонабувачів), а також будь-яка інша фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність трасту (в тому числі через ланцюг контролю/володіння); для інших подібних правових утворень - особа, яка має статус, еквівалентний або аналогічний особам, зазначеним для трастів.

Також стаття 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV визначає активи як ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Крім того, частинами 3, 4, 5 [статті 63 Господарського кодексу України \(ГКУ\)](#) визначено таке:

3. Залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу в Україні діють підприємства унітарні та корпоративні. 4. Унітарне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний капітал, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який призначається (обирається) засновником (наглядовою радою такого підприємства у разі її утворення), керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства. Унітарними є підприємства державні, комунальні, підприємства, засновані на власності об'єднання громадян, релігійної організації або на приватній власності засновника. 5. Корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб.

Отже, корпоративні права є правами власності на частку в статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства про господарські товариства, які дають права управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи, й відтак такі відповідають змісту терміну «активи».

Частиною 1 [статті 190 Цивільного кодексу України](#) (далі-[ЦКУ](#)) визначено, що майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки.

[Статтею 316 ЦКУ](#) визначено, що правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб.

Відповідно до частини 1 [статті 317 ЦКУ](#), власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном.

Згідно з частинами 1, 2, 7 [статті 319 ЦКУ](#) власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і порядку, встановлена законом.

Загалом правом володіння визнається юридично забезпечена можливість панування власника над майном, не пов'язана з використанням його властивостей; право користування визначає можливість видобування корисних властивостей речей для задоволення потреб власника чи інших осіб; право розпорядження

майном - це можливість його власника визначати долю такого майна, що зокрема полягає в можливості зміни фізичної сутності майна аж до його повного знищення або шляхом відмови від права на майно.

Правовий аналіз дефініцій поняття «активи» дозволяє зробити висновок про те, що така правова категорія включає в себе і поняття «майно», проте поняття «активи» за своїм змістом є більш широким, тобто повністю включає в себе поняття «майно», але не обмежується таким.

Окрім того, аналіз практики ЄСПЛ засвідчує, що термін «майно» (possessions), по-перше, має автономне значення в контексті застосування Конвенції 1950 року та протоколів до неї; по-друге, стосується цілої низки об'єктів, щодо яких у фізичних і юридичних осіб виникли або можуть виникати в майбутньому майнові інтереси: а) речей; б) майнових прав; в) активів; г) боргових зобов'язань за судовими рішеннями; д) корпоративних прав на активи компаній; е) майнових прав, які виникають із зобов'язань на фондовому та інших фінансових ринках; є) клієнтського портфелю компанії; ж) прав, які надаються за банківськими та іншими ліцензіями у сфері здійснення професійної діяльності; з) прав та інтересів щодо очікуваного доходу; и) прав, які стосуються об'єктів інтелектуальної власності; і) прав щодо передачі майна та/або житла в оренду; ї) прав на отримання соціальних виплат та пенсій; к) пов'язані із завданням шкоди майну особи внаслідок збройних конфліктів.

Також термін «майно» поширюється на всі «безумовні права», які може довести особа, включаючи, зокрема, активи, що пов'язані з приватним правом (такі як пайові внески чи фінансові претензії, в основі яких лежить контракт або делікт), а також окремі економічні й соціальні виплати, які пов'язані з публічним правом.

Крім того, у розумінні статті 1 Протоколу 1 до Конвенції 1950 року порушеним може бути лише те право на майно або відповідні інтереси особи в майні, якщо про такі інтереси заявлено й особа мала законні підстави вважати такі інтереси своїми.

Отже, порівнюючи поняття «майна» у розумінні статті 1 Протоколу 1 з поняттям, визначеним у національному законодавстві, можна висувати, що вони співпадають за своїм змістом. Не зважаючи на певні термінологічні розбіжності, вони охоплюють собою: окремі речі, сукупності речей, а також майнові права та обов'язки.

3.3.2. З матеріалів справи вбачається таке:

1) щодо активів, які належать відповідачу: згідно із листами акціонерного товариства «СЕНС БАНК» від 04.05.2023 №8883-БТ-44.2/2023 та акціонерного товариства «РАЙФФАЙЗЕН БАНК» від 04.05.2023 №81-15-9/3603-БТ щодо рахунків відповідача, залишки коштів на рахунках відповідача в АТ «СЕНС БАНК» складають: НОМЕР_3 143 грн. 05 коп.; НОМЕР_4 1 131 грн. 10 коп.; в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»: НОМЕР_9 - 319,88 доларів США.; НОМЕР_5 - 34 902 грн. 63 коп.; НОМЕР_6 - 72 480 грн. 67 коп.; НОМЕР_7 - 437 грн. 24 коп.; НОМЕР_8 - 90 грн. 85 коп.; НОМЕР_10 - 1 174,71 євро.

Відтак позивачем надано докази володіння відповідачем коштами, розміщеними на рахунках в АТ «СЕНС БАНК» та АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК», щодо яких може бути застосовано санкція у виді стягнення активів в дохід держави.

2) щодо майна, яке належить третій особі-1: відповідно до листа НКЦПФР від 16.06.2023 №10/02/6518 з додатком щодо переліку власників акцій третьої особи-2 третій особі-1 належать акції у кількості 132211 (номінальна вартість однієї акції становить 1 грн. 05 коп.), що становить 8,5636% від загальної кількості акцій, й в додатку до цієї відповіді зазначено, що в окремі періоди часу ідентичним за розміром пакетом акцій підприємства володів відповідач. Зокрема, такий володів пакетом акцій у розмірі 8,5759% від їх загальної кількості станом на 31.03.2018, 30.06.2018, 30.09.2018, а також 31.12.2018.

В статті 2 чинного до 01.01.2023 [Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI](#) та аналогічно в статті 2 чинного з 01.01.2023 [Закону України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX](#) наведено визначення терміну «афілійовані одна щодо іншої особи (далі - афілійовані особи)» як: юридичні особи, одна з яких здійснює контроль над іншою або які перебувають під контролем третьої особи; члени сім'ї фізичної особи, а саме чоловік (дружина), батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини); фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою.

З огляду на вищенаведене, а також преюдиційність встановлених постановою АП ВАКС від 19.05.2023 в справі №991/3250/23 обставин, суд вважає доведеним те, що відповідач через третю особу-1 може вчиняти дії, тотожні за змістом праву розпорядження, щодо акцій третьої особи-2, а тому щодо таких може бути застосована санкція у виді стягнення активів в дохід держави.

3.4. Щодо пропорційності втручання у право власності.

Згідно із [статтею 41 Конституції України](#) кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом.

Відповідно до статті 1 Протоколу 1 до [Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#) 1950 року, кожна фізична або юридична особа має право

мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.

Відтак обмеження права власності має переслідувати законну мету за допомогою засобів, які є пропорційними меті (наприклад, рішення ЄСПЛ у справі «Беелер проти Італії» від 05.01.2000, заява № 33202/96). Також будь-яке втручання державного органу у право на мирне володіння майном повинно забезпечувати «справедливий баланс» між загальним інтересом суспільства та вимогами захисту основоположних прав конкретної особи (рішення ЄСПЛ у справі «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» від 21.02.1986, заява № 8793/79).

Відповідно до системи захисту прав людини, встановленої Конвенцією 1950 року, національні органи повинні зробити первинну оцінку не лише існування проблеми, що викликає суспільне занепокоєння, та вимагає вжиття заходів щодо позбавлення власності, так і власне заходів, які необхідно вжити. У цьому, як і в інших сферах, на які поширюються гарантії Конвенції, національні органи користуються певною свободою розсуду (рішення ЄСПЛ у справі James та інші проти Великобританії від 21.02.1986 заява №8793/79, параграф 46). Відповідно, на національні органи покладається оцінка того, чи позбавлення власності є пропорційним засобом досягнення законної мети в суспільних інтересах.

Отже, право власності не є абсолютним, оскільки держава може вимагати від власників майна дотримуватися певних зобов'язань, а у разі, якщо особи своїми діями створюють суттєву загрозу національній безпеці, інтересам громадян країни, наприклад, через фінансування чи підтримку війни проти цієї країни, держава може вжити заходів на припинення чи попередження таких дій.

Вирішуючи питання про можливість стягнення активів варто взяти до уваги і практику ЄСПЛ.

Так, відповідно до [статті 9 Конституції України](#) та частини 1 [статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України»](#), чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Ба більше, відповідно до [статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»](#), до джерела права, яке мають застосовувати суди України при розгляді справ, віднесено і практику ЄСПЛ.

Таким чином, використання національними судами при розгляді справ терміну «майно» саме у розумінні ЄСПЛ має вважатися законним і таким, що відповідає європейським стандартам прав людини, створює передумови для зменшення числа заяв до ЄСПЛ.

Поняття «власність» використано у статті 1 Протоколу 1 для позначення об'єкта, що має економічну цінність. У такому значенні власність є економічною

категорією та синонімом поняття майно. Відтак «власність» - це будь-які економічні блага, предмети як матеріального, так і нематеріального світу, що знаходяться у стані привласненості фізичної або юридичної особи. Крім того, стан привласненості може закріплюватися не тільки за допомогою права власності, а й інших прав (речових та зобов'язальних, абсолютних та відносних тощо).

Аналіз практики ЄСПЛ дає можливість стверджувати, що термін «власність» у статті 1 Протоколу 1 використовується у значенні саме економічного блага, яке може бути предметом як матеріального, так і нематеріального світу. На це вказує застосування у рішеннях ЄСПЛ, для розкриття категорії майна таких понять, як активи («Pressos Compania Naviera S. A. and Others v. Belgium» (1), заява № 17849/91, рішення від 28.10.1995 р.).

В постанові Великої Палати Верховного Суду від 07.04.2020 у справі № 916/2791/13 наведена правова позиція про те, що втручання у право власності, навіть якщо воно здійснюється згідно із законом і з легітимною метою, буде розглядатися як порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції, якщо не буде встановлений справедливий баланс між інтересами суспільства, пов'язаними із цим втручанням, й інтересами особи, яка зазнає втручання в її право власності. Отже, має існувати розумне співвідношення (пропорційність) між метою, досягнення якої передбачається, та засобами, які використовуються для її досягнення (пункт 6.43 постанови). З цього приводу Велика Палата Верховного Суду наголошує, що не кожне втручання у право мирного володіння майном зумовлює порушення принципу пропорційності (пункт 6.48 постанови).

Суд вважає, що втручання у права відповідача щодо стягнення активів в дохід держави відповідатиме підставам, що визначені у [Законі України «Про санкції»](#), та має легітимну мету - забезпечити контроль за активами юридичної особи, яка своїми діями створила суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (в тому числі шляхом збройної агресії чи терористичної діяльності), зупинити агресивні дії РФ.

В даному випадку суд враховує співмірність застосування санкції у виді стягнення активів в дохід держави зі шкодою, що завдана інтересам суспільства діяннями відповідача.

При застосуванні такої санкції як стягнення активів в дохід держави суд повинен враховувати співмірність (пропорційність) її застосування із шкодою, що завдана інтересам суспільства діями відповідача. Критеріями сумісності заходу втручання у право на мирне володіння майном із гарантіями статті 1 Першого протоколу до Конвенції є те, чи ґрунтувалося таке втручання на національному законі, чи переслідувало легітимну мету, що впливає зі змісту вказаної статті, а також чи є відповідний захід пропорційним легітимній меті втручання у право.

Втручання держави у право власності повинно мати нормативну основу у національному законодавстві, яке є доступним для заінтересованих осіб, чітким, а наслідки його застосування - передбачуваними. Якщо можливість втручання у право власності передбачена законом, Конвенція надає державам свободу розсуду щодо визначення легітимної мети такого втручання: або з метою контролю за

користуванням майном відповідно до загальних інтересів, або для забезпечення сплати податків, інших зборів або штрафів.

Отже, має існувати розумне співвідношення (пропорційність) між метою, досягнення якої передбачається, та засобами, які використовуються для її досягнення.

У контексті зазначеного суд також враховує інформацію, яка публікується Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини (далі - УВКПЛ ООН) щодо втрат серед цивільних осіб після початку вторгнення російської федерації на територію України. Ці відомості є загальновідомими, широко освітленими у ЗМІ, не потребують доказування в силу частини третьої [статті 78 КАС України](#).

Так, на офіційному веб-сайті УВКПЛ ООН опубліковано таку інформацію станом на 24.09.2023, згідно із якою зафіксовано 27 449 випадків загибелі або поранення цивільних осіб в Україні, а саме 9 701 загиблих і 17 748 поранених, з яких: 22 188 жертв (7 550 вбитих та 14 638 поранених) на території, підконтрольній Україні; 5 261 випадків (2 151 вбитих та 3 110 поранених) на окупованій рф території.

Більшість зафіксованих втрат серед цивільних осіб було спричинено застосуванням вибухової зброї з великою зоною ураження, включаючи обстріли з важкої артилерії та реактивних систем залпового вогню, а також ракетні та авіа удари.

УВКПЛ ООН вважає, що реальні цифри значно вищі, оскільки отримання інформації з деяких місць, де тривають інтенсивні бойові дії, відбувається з затримкою, та багато повідомлень із місць, звідки надходить інформація про втрати серед цивільного населення, все ще потребують підтвердження. Це відноситься, наприклад, до населених пунктів Маріуполь (Донецька область), Ізюм (Харківська область), Лисичанськ, Попасна і Сєвєродонецьк (Луганська область), а також Херсонський напрямок, де, за повідомленнями, мали місце численні випадки загибелі чи поранення цивільних осіб».

При застосуванні такої санкції як стягнення активів в дохід держави суд повинен враховувати співмірність (пропорційність) її застосування із шкодою, що завдана інтересам суспільства діями відповідача. Критеріями сумісності заходу втручання у право на мирне володіння майном із гарантіями статті 1 Першого протоколу до Конвенції є те, чи ґрунтувалося таке втручання на національному законі, чи переслідувало легітимну мету, що впливає зі змісту вказаної статті, а також чи є відповідний захід пропорційним легітимній меті втручання у право.

Втручання держави у право власності повинно мати нормативну основу у національному законодавстві, яке є доступним для заінтересованих осіб, чітким, а наслідки його застосування - передбачуваними. Якщо можливість втручання у право власності передбачена законом, Конвенція надає державам свободу розсуду щодо визначення легітимної мети такого втручання: або з метою контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів, або для забезпечення сплати податків, інших зборів або штрафів.

Отже, має існувати розумне співвідношення (пропорційність) між метою, досягнення якої передбачається, та засобами, які використовуються для її досягнення.

Даний правовий висновок повністю корелюється із фактом заяви «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та [Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод](#)», яка схвалена [Постановою Верховної Ради від 21.05.2015 № 462-VIII](#), оскільки у зв'язку із початком збройної агресії російської федерації було ухвалено низку змін до законів, у яких довелось відступити від зобов'язань, визначених пунктом 3 статті 2, статтями 9, 12, 14 та 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та статтями 5, 6, 8 та 13 Конвенції. Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації (війни або іншої суспільної небезпеки) передбачений як Міжнародним пактом про громадянські і політичні права (ст. 4), так і [Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод](#) (ст. 15).

Держава Україна в особі постійного представництва України при ООН надіслала Генеральному секретарю ООН із посиланням на статтю 4 Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права роз'яснювальне повідомлення щодо обсягу відступу від зобов'язань від 08.03.2022 №4132/28-110-17626, де серед іншого, зазначено таке:

«2.8. [Стаття 41 Конституції](#). Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності. Ніхто не може бути протиправно позбавлений свого майна. Право приватної власності є непорушним. Обмеження цього права вимагає відмови від зобов'язань за статтею 25 Пакту та Статтею 1 Додаткового протоколу до Конвенції». Застосування цих заходів вимагає відступу від зобов'язань за статтями 3, 8 (пункт 3), 9, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27 Пакту та статті 4 (пункт 3), 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, статті 1, 2 Додаткового протоколу, статтю 2 Протоколу № 4 до Конвенції».

Суд вважає, що стягнення активів в дохід держави, що належать відповідачу та третій особі-1, відповідає суспільним інтересам та засаді пропорційності таких заходів, що передбачено пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), ці заходи є винятковими і обумовлені гостротою становища та необхідністю досягнення цілей - захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичної діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави, в умовах правового режиму воєнного стану.

3.5. Висновки суду.

Відповідно до частин 1, 2 [статті 9 КАСУ](#) розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюються на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього [Кодексу](#), в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі

позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

В частині 6 [статті 283-1 КАСУ](#) визначено, що особливістю провадження у справах про застосування санкцій є те, що суд ухвалює рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно із сукупністю доказів іншої сторони.

Згідно з частиною 7 [статті 283-1 КАСУ](#) за результатами розгляду позовної заяви ВАКС ухвалює одне з таких рішень: 1) про задоволення позовних вимог повністю або частково та застосування до фізичної або юридичної особи санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#); 2) про відмову у задоволенні позову.

Розглянувши матеріали судової справи, заслухавши пояснення представників позивача, всебічно і повно з'ясувавши в судовому засіданні усі фактичні обставини справи, на яких ґрунтується позов, об'єктивно, всебічно, повно оцінивши в їх сукупності докази, які мають юридичне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд вважає доведеним те, що відповідач завдав істотної шкоди національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, а також вчинив дії, які суттєво сприяли створенню загрози національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, й відтак наявні підстави застосування до нього санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), й тому позов підлягає задоволенню шляхом стягнення активів в дохід держави.

3.6. Розподіл судових витрат та необхідність негайного виконання рішення.

Відповідно до [статті 139 КАСУ](#) відсутні підстави для розподілу судових витрат, оскільки на підставі пункту 25 [статті 5 Закону України «Про судовий збір»](#), позивач звільнений від сплати судового збору, та відсутні докази понесення інших судових витрат сторонами даної справи.

Також рішення суду про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#), не належить до судових рішень, які виконуються негайно.

Керуючись статтями [2](#), [12](#), [243-246](#), [250](#), [251](#), [255](#), [257](#), [262](#), [268-272](#), [283-1 КАСУ](#), [Законом України «Про санкції»](#), суд

ВИРІШИВ:

1. Задовольнити позов **Міністерства юстиції України** (код 00015622, адреса: 01001, місто Київ, вулиця Архітектора Городецького, будинок 13) до

ОСОБА_1 (народився **ІНФОРМАЦІЯ_1** , РНОКПП **НОМЕР_1** , адреса: **АДРЕСА_1**)

за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні відповідача:

1) **ОСОБА_2** (РНОКПП НОМЕР_2 , адреса: АДРЕСА_2),

2) **Публічного акціонерного товариства «Проектно-будівельна фірма «Херсонбуд»** (код ЄДРПОУ 01273243, адреса: 73021, Херсонська область, Херсонський район, місто Херсон, вулиця Кірова, 24).

2. Застосувати до відповідача - ОСОБА_1 - санкцію, передбачену пунктом 1-1 частини 1 [статті 4 Закону України «Про санкції»](#).

3. Стягнути в дохід держави такі активи:

- які належать відповідачу:

1) грошові кошти у розмірі 143 грн. 05 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_3 в АТ «СЕНС БАНК»,

2) грошові кошти у розмірі 1 131 грн. 10 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_4 в АТ «СЕНС БАНК»,

3) грошові кошти у розмірі 34 902 грн. 63 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_5 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»,

4) грошові кошти у розмірі 72 480 грн. 67 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_6 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»,

5) грошові кошти у розмірі 437 грн. 24 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_7 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»,

6) грошові кошти у розмірі 90 грн. 85 коп., які зберігаються на рахунку НОМЕР_8 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»,

7) грошові кошти у розмірі 319,88 доларів США, які зберігаються на рахунку НОМЕР_9 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»,

8) грошові кошти у розмірі 1 174,71 євро, які зберігаються на рахунку НОМЕР_10 в АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»;

- які належать третій особі-1 та щодо яких відповідач може вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження, а саме 8,5636% від загальної кількості акцій публічного акціонерного товариства «Проектно-будівельна фірма «Херсонбуд» (код ЄДРПОУ: 01273243), у кількості 132211 шт., номінальна вартість - 1 грн. 05 коп.

4. У разі проголошення в судовому засіданні лише вступної та резолютивної частин рішення суду (скорочене рішення) повний текст рішення суду складається не пізніше п'яти днів з дня проголошення. Повний текст рішення суду підписується всім складом суду та не пізніше наступного дня після підписання його копія

надсилається учасникам справи, їх представникам на офіційні електронні адреси (у разі їх наявності) та опубліковується на офіційному веб-сайті Вищого антикорупційного суду.

5. Апеляційна скарга на рішення Вищого антикорупційного суду може бути подана учасником справи та/або його представником до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду протягом п'яти днів з дня проголошення рішення суду.

Якщо в судовому засіданні було проголошено лише вступну та резолютивну частину рішення суду (скорочене рішення), зазначений строк обчислюється з дня складення повного тексту рішення суду та його опублікування на офіційному веб-сайті Вищого антикорупційного суду.

Учасники справи, які не були присутні при проголошенні рішення суду, а також особа, яка не брала участі у справі, якщо суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити рішення суду протягом п'яти днів з дня його опублікування на офіційному веб-сайті Вищого антикорупційного суду.

6. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

7. Судове рішення в день набрання ним законної сили надсилається до органу, який здійснює повноваження у сфері управління активами, щодо яких ухвалено судове рішення про застосування такої санкції, для визначення порядку та способу його виконання, а також до апарату Ради національної безпеки і оборони України.

Повний текст рішення підписано 14.11.2023.

Головуючий суддя Дубас В.М.

Суддя Крук Є.В.

Суддя Танасевич О.В.

Покликання на рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114874010>